

Олег Афанасьєв,

*кандидат географічних наук, доцент кафедри фізичної та економічної географії
Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара,
лауреат Державної премії України в галузі освіти 2011 року,
учасник III з'їзду працівників освіти України*

НАУКОВІ РОЗРОБКИ МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ У ГАЛУЗІ РЕГІОНАЛЬНОГО ТУРИЗМУ

В умовах розбудови української держави, що здійснюється на основі корінних трансформацій усіх сфер суспільного буття, особливої значущості набувають питання реконструкції наукової та освітньої сфер, з урахуванням тісних концептуальних зв'язків між ними. Стагнація та занепад традиційної схеми науково-освітньої галузі є прямим наслідком соціально-економічної кризи, що супроводжує будь-які революційні трансформації суспільного ладу та політичної системи. Останнє створює умови, в яких наука та освіта не відповідає потребам та запитам суспільства, а тому залишається поза соціально-економічним попитом. Інша група факторів, що викликають кризу в науковому та освітньому секторі – це зміна ціннісних пріоритетів та традиційних зв'язків типу «освіта-наука-виробництво», в результаті чого актуальні та вкрай важливі наукові розробки так і залишаються проектами (хоч й інноваційними, пілотними, винахідницькими), а держава втрачає кошти через відсутність їх впровадження в виробничу сферу.

Як приклад можна навести розроблені за ініціативи Міністерства ... туристичні маршрути або наукову розробку за дербюджетною темою «Наукові засади підвищення туристичного іміджу регіонів України до Євро-2012», що була виконана під керівництвом Л.І. Зеленської, завідуючої кафедрою фізичної та економічної географії ДНУ ім. О. Гончара.

В сучасних європейських країнах дуже поширеним є схема грантування (фінансування) найбільш важливих проектів, що вирішують актуальні проблеми суспільства та господарства. Це дає змогу відбирати адекватні, реальні проекти, що мають чіткі завдання та продуманий алгоритм наукового дослідження. Дуже позитивним фактом для сучасного науково-освітнього сектору є те, що досвід європейських країн не залишився поза увагою влади. Указом Президента України Віктора Федоровича Януковича 2011 рік оголошено Роком освіти та інформаційного суспільства.

На сьогодні існують програми заохочення молодих вчених Дніпропетровська – «Молодь Дніпропетровська – рідному місту», «Інтелект, творчість, успіх», та Дніпропетровської області –

«Кращий молодий вчений Дніпропетровщини» та ін.

В рамках міського конкурсу «Молодь Дніпропетровська – рідному місту 2011» було відібрано шість проектів, що мали найбільшу значущість для міста. Серед них два проекти виконувалися в Дніпропетровському національному університеті ім. О.Гончара та були присвячені вкрай актуальному питанню – розвитку туристичної сфери міста: Афанасьєв О.Є. «Розробка проекту інформаційного туристичного центру» та Троценко О.В. «Розробка та створення туристичного довідника-пугівника «Легенди міста на трьох пагорбах».

Туристична галузь має для Дніпропетровська неабияке значення, адже володіючи багатими природними та історико-культурними ресурсами, місто має всі шанси перетворитися на потужний туристичний центр світового значення. Але, як свідчить досвід, одного ресурсного потенціалу для цього недостатньо – потрібно впровадження комплексної маркетингової стратегії, що включає формування цілісного територіально-рекреаційного комплексу регіону, покращення туристичного іміджу, вдосконалення існуючих та створення штучних туристичних атракцій, покращення кваліфікаційного рівня кадрів в туристичній сфері тощо.

На вирішення цих питань й спрямовані прикладні проекти, що фінансуються міською адміністрацією в рамках молодіжних програм.

Зокрема, створення інформаційного туристичного центру в місті є нагальною потребою, адже в умовах поживлення інтересу до наукового та промислового туризму, Дніпропетровськ стає туристично-рекреаційним вузлом країни – по це свідчить стрімко зростаючий попит на туристико-рекреаційні послуги. Натомість, у місті відсутня установа, яка б здійснювала функції систематизації інформації про туристично-рекреаційні послуги та об'єкти туристсько-екскурсійного відвідання, надавала відповідну інформацію пересічним туристам, що відвідують місто. Досить часто багато людей, що приїжджають до міста, просто не знають, куди їм звернутися, аби отримати достовірну, професійну

інформацію щодо туристичних дестинацій (об'єктів відвідання), замовити екскурсійне обслуговування і фаховий туристсько-екскурсійний супровід тощо. У світі ця проблема вже давно вирішена шляхом створення інформаційно-туристських центрів. До того ж, існує досвід створення подібних центрів не тільки в європейських туристичних центрах, а і у багатьох містах і регіонах України.

Тому було запропонований проект створення у Дніпропетровську підприємства із надання інформаційних і туристських послуг для гостей і відвідувачів міста.

Проект базується на розумінні міського інформаційно-туристського центру як інформаційно-туристської служби, що об'єднує усю складову індустрії гостинності міста у єдиний інформаційний простір, і надає послуги із користування цим простором зацікавленим гостям і відвідувачам.

Діяльність ІТЦ має об'єднати професіоналів у сфері туристської діяльності, що мають відповідну освіту, досвід практичної роботи, володіють сучасними технологіями організації іміджевих заходів тощо. ІТЦ може надавати послугу «першого робочого місця» для студентів-випускників спеціальностей «Туризм», «Рекреаційна географія і туризм», «Історія», «Іноземна мова» тощо, бути місцем практики для студентів відповідних спеціальностей, які на засадах волонтерства здатні набувати неоцінного досвіду із практичної діяльності у сфері туризму.

Питанням вдосконалення туристичної галузі міста присвячений й інший проект – «Розробка довідника-путівника «Легенди міста на трьох пагорбах», що був визнаний одним з переможців конкурсу. Міфи та легенди є важливою складовою позитивного туристичного іміджу Дніпропетровська, тому що виступають важливим інформаційним ресурсом, доступним для різних верств населення, адже саме інформація про об'єкт, а не сам об'єкт найчастіше виступає головною туристичною атракцією (наприклад, місця видатних подій, перебування видатних діячів тощо). Аналіз ринку пропозицій показав не тільки відсутність видань - літературно-художніх збірок легенд, туристичних довідників, супутньої інформації тощо, а й взагалі відсутність будь-яких досліджень з приводу зібрання та узагальнення міфів, легенд та цікавих історій, пов'язаних із Дніпропетровськом.

При цьому для провідних туристичних центрів Європи та окремих регіонів та міст України (зокрема для Львова, Карпат та Криму) вже створено прототипи проекту, що пропонується – літературні збірки легенд.

В результаті реалізації проекту був розроблений довідник-путівник «Легенди міста на трьох пагорбах», що включає збірку найбільш цікавих міфів, легенд, цікавих історій та історичних жартів і анекдотів, і структурований за географічним та хронологічно-тематичним принципом та об'єктами, з якими пов'язані туристичні легенди. Розділи подаються відповідно до забудови історичної міста від центральної частини міста до периферії, що обумовлено туристичним призначенням видання. В межах розділів інформація структурована за туристично-екскурсійними об'єктами, з якими пов'язані легенди – це дало можливість окрім основної частини подати паспортні характеристики об'єкту. Путівник-довідник насичений старими та сучасними світлинами та малюнками, що доповнює образ міста Дніпропетровська.

Видання стане корисним, як для пересічного туриста, так і для професіоналів у туристичній та освітній галузі – екскурсоводів, вчителів, гидів тощо.

Туристові, що обмежений у часі перебування в місті, буде легко виокремити для себе найголовніше та найцікавіше, і при цьому залишиться причина повернутися і відвідати периферійні атракції, а екскурсовод з легкістю застосує матеріали довідника під час екскурсії (для актуалізації уваги, мовної реконструкції подій, активізації уваги тощо).

Довідник має карту туристичних атракцій міста Дніпропетровська, завдяки чому об'єкти, з якими пов'язані легенди легко локалізуються на місцевості та можуть бути поєднані із іншими атракціями під час самостійних та організованих екскурсій. Рукопис чекає свого видавця.

Наукові розробки є основою формування нового підходу в реформуванні освітньої сфери, зокрема завдяки впровадженню інноваційних педагогічних та інформаційних технологій, залучення туристично-краєзнавчої роботи в навчально-виховний процес різних рівнів: в дошкільних закладах, школах, ВУЗах тощо.

НАДРУКОВАНО:

Афанасьєв О.Є. Наукові розробки молодих науковців у галузі регіонального туризму // Моє Придніпров'я: туристсько-краєзнавчий альманах. – Д.: Вид-во «Акцент ПП», 2012. – Вип.4. – С. 48-50.